

Hans Nielsens Søn i „Harritzsthedt“ (Haraldsted), der var kommet for Skade at slaa en Svingel (Bom) i Stykker paa Hans Majestæts nye Vej, havde derfor at erlægge 4 Mark. Samme Aar gav *Oluf Madsen* i Sigersted 8 Tdr. Havre for nogen Havre, han „missthog“ paa Marken. 1609—10 „misstogh“ *Gert Olufsen* i Alinde nogle Lam; hans Bøde blev stor, nemlig 80 Daler og 3 Okser.

Endnu andre Forhold var ulovlige og medførte Bøder: *Hans Skrædder* i Havbyrd havde i 1602—03 antaget Husfolk mod Forbud, hvilket kostede ham 2 Tdr. Havre. *Laurits Ravn, Anders Pedersen* og *Peder Hugger* ude i samme By Havbyrd havde i 1607—08 ikke pareret Ordre, og for deres „Wlydelse“ maatte de da bøde tilsammen 9 Mark. I det samme Herrens Aar havde *Klosterets Bønder* i Nordrup og Mulstrup foretaget en Udpantning hos Poul Lauritsen i „Gielsagger“; men der var den nederdrægtige Hage ved denne Forretning, at den havde været ulovlig, hvorfor den maatte sones med et Beløb paa ialt 5½ Daler. Endelig maatte *Bendt Hallandsfar* i Kærup i 1610—11 give 2 Okser, fordi han tvært imod Kongelig Majestæts Brev havde forlangt en ubillig Løn af Kristoffer Pedersen sammesteds.

SELMORDERES OG UGÆRNINGSMÆND GODS.

Vi har allerede set Eksempler paa, at *Forbryderes Gods* tilfaldt Klosteret (Kongen) i visse Tilfælde; vi kan hertil føje et Par Eksempler fra Aaret 1579—80:

Niels Jyde i Torpet overleverede Lensmanden 4 Mark 4 Skilling for nogen Ejendele, tilhørende hans Dreng, der var rømt, „for nogen Ugernings Skyld“.

Efter *Søren Thomsen* i Hjelmsømagle og hans Hustru, der var noget Tyvepak, fandtes mange rare Sager; vi kan nævne: 1 Sølvbæger paa $12\frac{1}{2}$ Lod 1 Kvint, Værdi $12\frac{1}{2}$ Mark 4 Skilling; 6 smaa Kalve vurderede af Poul Skrædder i Ringsted, Klement Olsen i Kongsted, Jens Olsen og Søren Jyde i Ørsløv og solgt for 5 Mark; 1 Kvie solgt for $4\frac{1}{2}$ Mark, 1 graa Hest for $5\frac{1}{2}$ Mark, 1 gammel Hest for 10 Skilling, 1 gammel Hoppe for 12 Skilling (til „Niels Suerdfeygere“, d. v. s. Vaabensmed i Torpet) og mange mange andre Sager, som Klosteret brugte til eget Behov: Kreaturer, Inventar og Avl, bl. a. Rug, „som waar meste parten Klindte och Heygre (d. v. s. Hejregræs)“ og derfor kun kunde bruges til Klosterets Svin.

Ogsaa *Selvmorderes Efterladenskaber* var hjemfaldet til Kronen. Fra samme Aar 1579—80 finder vi en Fortegnelse over, hvad Klosteret modtog efter *Jens Olsen*, der var Hakkelsesskærer i Klosteret; han havde taget Livet af sig ved at drukne sig i en Brønd i Ringsted — uvist af hvad Aarsag; skjuler der sig en Kærlighedstragedie i disse Regnskabets korte, knappe Linier? Eller har han lidt af Livslede? Har han været beruset eller haft et Anfald af Sindsforvirring? Ingen ved det. Glemselens Slør har kastet sit skjærmende Dække over hans Endeligt. Kun en enkelt Regnskabsnotits fortæller os, at Jens Olsen har været en fattig Mand; thi hvad ejede han? Kun disse faa Ting: 2 halvslidte Hørgarnsskjorter, 1 Trøje af Sardug, 1 halvslidt Uldskjorte af rødt engelsk Klæde, 2 Par Bukser af groft engelsk Klæde og 1 Flaske-trøje af „Kiimmeliin“; disse Beklædningsgenstande, der tilsammen repræsenterede en Værdi af kun 7 Mark, gaves i Løn til Hans Bager, medens Klosteret selv

beholdt 1 Par Hørgarnslagener, 1 groft do., 1 Par Blaargarnslagener, alt til en Værdi af 26 Mark $5\frac{1}{2}$ Skilling; desuden skyldte Herluf Skaves Vognsvend Jens Olsen 1 Mark $1\frac{1}{2}$ Skilling. Resten var kun gamle og værdiløse Klæder, som blev „givet bort i Guds Navn til de fattige“.

Vi har nu i det foregaaende set, hvilke Forseelser der blev sonet med Bøder, og hvor store disse har været i hvert enkelt Tilfælde. Det kunde maaske interessere derefter at undersøge

SAGEFALDETS AARLIGE BELØB.

Den Sum, Posten Sagefald hvert Aar har indbragt Kongen, har været meget varierende; nogle Aar har Indtægten været stor; andre Aar har Syndelysten aabenbart ikke været saa stærk, at Bødeindkomsten er blevet af nogen nævneværdig Størrelse.

1566—67 lød Posten „*Sagefaldt*“ paa 67 enkelte (d. v. s. Sølv-) Dalere, $28\frac{1}{2}$ Mark runde Penge (d. v. s. Mønt, der var af ringere Værd end det tilsvarende paalydende Beløb i Sølv) og 27 Tdr. Havre.

1570—71 indbragte Posten „*Sagefalldt*“ kun 4 Mark, 2 Pund $1\frac{1}{2}$ Tdr. $1\frac{1}{2}$ Skæppe Havre.

1576—77 var der „*Inndkommenn till Sagefald*“ $63\frac{1}{2}$ Mark 4 Skilling, 8 Tdr. Havre og 3 Stude.

1579—80 var der „*Indkommit til Sagefald och aff Wgierningsmendtz Godtz*“ $12\frac{1}{2}$ Mark 5 Skilling, 5 Stude, 6 Køer, 15 Faar og Lam, 4 „Stullinge“ (d. v. s. unge Stude), 15 Svin, 6 Pund 3 Skæpper Rug, $2\frac{1}{2}$ Pund 7 Skæpper Byg, 16 Tdr. 2 Skæpper Havre, 1 Skæppe Ærter, 6 Hopper og desuden Klæder, Kobber og andet, som blev brugt paa selve Klosteret. Dette Aar har altsaa været et slemt Aar moralsk set.

Moralen paa Ringstedegnen omkring Anno 1600. 33

Posten „*Saghefald* thill Rinngsthedt Closther fra Philippi et Jacobi Dag (d. v. s. 1. Maj) 1585 och thil samme Aars Dagh igienn 1586“, — var omtrent lige saa stor, eller snarere større, nemlig paa 464 Mark, $\frac{1}{2}$ Tdr. Smør, 1 Pund 5 Skæpper Rug, 9 Skæpper Byg, 20 Tdr. Havre og 7 Stude.

1602—03 var der „oppeboren till *Sagefaldtt* wdi thette Aar“: $40\frac{1}{2}$ Daler og 10 Tdr. Havre, i 1607—08 indkommen 88 Daler 1 Mark og 3 Tdr. Havre, i 1609—10: 151 Daler 1 Mark, 8 Tdr. Havre, 12 Okser, og endelig i 1610—11: $9\frac{1}{2}$ Daler og 11 Okser.

Til Sammenligning med ovenstaaende Beløb kan vi — fra samme Tid — nævne, at Rektoren og Høeren ved Latinskolen i Ringsted tilsammen fik ca. 41 Daler og Kosten om Aaret i Løn, og at Ringsted Kloster til at underholde en Student i Udlandet maatte bruge 100 Daler aarlig. Man kan herigennem faa et lille Indblik i Værdien af de Beløb, Sagefaldet indbragte, og man maa derefter sande, at helt forarmede kan Datidens Fæstebønder ikke have været, naar de har kunnet udrede saa store Summer for deres Svinkeærinder uden for Lovens Grund.

Vi har nu i det foregaaende omtalt de forskellige Felter af Forbrydernes og Lovovertrædernes brogede, mangeartede Virksomhed: Lejermaal, Drab, Slagsmaal, Overfald, Tyveri, Hæleri, Bedrageri, Sløseri med Gaardenes Vedligeholdelse, Brud paa Forlig, falske Vidnesbyrd, Trætter, Overlast mod anden Mands Ejendom, ulovlige Udpantninger, Anklage for at have givet Vagabonder Husly etc. Mere end ca. 125 Sager kan det dog ikke blive til for dette Tidsrum (i Sandhedens Interesse maa vi oven i Købet endnu en Gang fastslaa, at det kun drejer sig om ni Aars Regnska-

ber). Vi maa derfor indrømme, at maalt med vor Tid, hvor Lovovertrædere sværmer saa tykt som Fluer paa en varm Sommerdag, har Datidens Fæstebønder ikke maattet betale ret mange Bøder, og Forseelserne er med enkelte Undtagelser gennemgaaende ubetydelige. Men om det skyldes, at Fru Justitia i vore Dage er mere aarvaagen end dengang, eller om Lovovertræderne er dummere nutildags end da, saa de lettere opdages, eller om det moderne, uendeligt komplicerede Samfundsmaskineri byder flere Muligheder, ja, derom skal vi ikke udtale os. Vi skal blot til Slut pointere — hvad vi ogsaa begyndte med at understrege — at hvad her er fortalt, kun angaar en enkelt, meget speciel Side af det Liv, der førtes af hin Tids Bondestand; det er derfor ikke nogen fyldestgørende Maalestok for Moralen paa Ringstedegnen Anno 1600, men dog et Bidrag til Forstaaelse af Livet paa Landet for godt tre Sekler siden.
